

ZABURZENIA ADAPTACYJNE VS. ZABURZENIA DEPRESYJNE

Podobne objawy, różne rozpoznanie

DLACZEGO TAK ŁATWO POMYLIĆ TE DWA ZABURZENIA?

Zaburzenia depresyjne i zaburzenia adaptacyjne mogą wyglądać bardzo podobnie. W obu przypadkach mogą pojawić się: obniżony nastrój, płaczliwość, lęk, problemy ze snem, trudności z koncentracją, spadek energii, wycofanie z kontaktów i poczucie, że codzienne obowiązki zaczynają człowieka przerastać. Dlatego wiele osób mówi po prostu: „to chyba depresja”, choć nie zawsze jest to właściwe rozpoznanie.

Najważniejsze jest to, że podobne objawy nie muszą oznaczać tego samego zaburzenia. W praktyce klinicznej kluczowe jest pytanie:

Czy objawy są przede wszystkim reakcją na konkretny stresor, czy tworzą pełny obraz zaburzenia depresyjnego?

Zaburzenia adaptacyjne — gdy konkretna sytuacja przerasta człowieka

Zaburzenia adaptacyjne pojawiają się **w związku z rozpoznawalnym stresem lub zmianą życiową, z którą człowiek w danym momencie nie potrafi sobie poradzić.**

Może to być na przykład rozstanie, utrata pracy, żałoba, diagnoza choroby, przeprowadzka, konflikt rodzinny, problemy finansowe albo przeciążenie opieką nad bliską osobą. W ICD-11 rdzeniem tego rozpoznania są zaabsorbowanie stresem oraz trudność w adaptacji.

Osoba może mieć poczucie: „ciągle o tym myślę”, „ta sytuacja mnie przerasta”, „od kiedy to się stało, nie mogę wrócić do równowagi”.

To ważne: w zaburzeniach adaptacyjnych objawy są wyraźnie związane z konkretną sytuacją, a ich nasilenie często zmienia się wraz z przebiegiem tej sytuacji. Objawy mogą utrzymywać się dłużej, jeśli stresor nadal trwa.

ZABURZENIA DEPRESYJNE

— GDY PROBLEMEM STAJE SIĘ CAŁY OBRAZ KLINICZNY

W zaburzeniach depresyjnych trudne wydarzenie także może być obecne, ale **nie ono samo decyduje o rozpoznaniu**. O rozpoznaniu decyduje przede wszystkim charakterystyczny zespół objawów depresyjnych oraz ich wpływ na funkcjonowanie.

NICE wskazuje, że w ocenie depresji bierze się pod uwagę nie tylko liczbę objawów, ale także stopień upośledzenia codziennego funkcjonowania.

Do typowych objawów należą między innymi:

- utrzymujący się obniżony nastrój,
- utrata zainteresowań lub zdolności do odczuwania przyjemności,
- spadek energii,
- zaburzenia snu,
- zmiana apetytu,
- trudności z koncentracją,
- poczucie winy lub bezwartościowości,
- myśli samobójcze.

Objawy depresyjne, które pozwalają myśleć o rozpoznaniu depresji, powinny utrzymywać się **przez większość dni, przez większość czasu, przez co najmniej dwa tygodnie**.

NAJWAŻNIEJSZA RÓŻNICA

W zaburzeniach adaptacyjnych punktem wyjścia jest konkretny, bezpośredni stresor lub sytuacja, która w danej chwili przerasta pacjenta.

W zaburzeniach depresyjnych punktem wyjścia jest pełny obraz objawów depresyjnych — ich nasilenie, czas trwania i wpływ na funkcjonowanie.

PODOBIENSTWA I RÓŻNICE

OBSZAR	ZABURZENIA ADAPTACYJNE	ZABURZENIA DEPRESYJNE
Punkt wyjścia	Konkretne wydarzenie, zmiana lub stresor	Może wystąpić po stresie, ale nie musi
Główna oś problemu	Reakcja na sytuację, która przerasta pacjenta	Pełny obraz objawów depresyjnych
Związek z wydarzeniem	Wyraźny i bezpośredni	Niekiedy obecny, ale nie musi być centralny
Typowy obraz	Zaabsorbowanie stresem, napięcie, zamartwianie się, trudność w przystosowaniu się	Obniżony nastrój i/lub utrata zainteresowań, spadek energii, poczucie winy, beznadzieja
Czas trwania	Zwykle zależny od przebiegu stresora; może słabnąć, gdy sytuacja się stabilizuje	Objawy utrzymują się co najmniej 2 tygodnie i mogą trwać znacznie dłużej
Wpływ na życie	Wyraźne pogorszenie funkcjonowania	Wyraźne pogorszenie funkcjonowania, często bardziej uogólnione
Ryzyko pomyłki	Wysokie – bo objawy mogą przypominać depresję	Wysokie – zwłaszcza gdy depresja zaczyna się po trudnym wydarzeniu

Tabela opiera się na opisach zaburzeń adaptacyjnych w ICD-11 oraz kryteriach oceny depresji stosowanych w wytycznych NICE

DLACZEGO TA RÓŻNICA MA ZNACZENIE?

Bo właściwe rozpoznanie pomaga dobrać właściwą pomoc.

W zaburzeniach adaptacyjnych szczególnie ważne bywa wsparcie psychologiczne, uporządkowanie sytuacji kryzysowej, wzmocnienie zasobów i odzyskiwanie poczucia wpływu. W depresji zakres potrzebnej pomocy bywa większy i zależy od nasilenia objawów oraz stopnia pogorszenia funkcjonowania. NICE rozróżnia mniej nasilone i bardziej nasilone epizody depresji właśnie po to, by lepiej dopasować postępowanie.

ŁATWO O POMYŁKĘ

Po trudnym wydarzeniu życiowym można czuć się źle i mieć objawy depresji.

Płaczliwość, bezsenność, brak energii, lęk, trudność w skupieniu uwagi i wycofanie z kontaktów mogą występować zarówno w zaburzeniach depresyjnych, jak i w zaburzeniach adaptacyjnych.

Kluczowe pytanie brzmi:

czy objawy są przede wszystkim reakcją na **konkretny stresor**, czy tworzą obraz **zaburzenia depresyjnego**, który utrzymuje się i obejmuje całe codzienne funkcjonowanie?

O rozpoznaniu nie decyduje jeden objaw, ale cały obraz kliniczny.

Kiedy warto pilnie skonsultować się ze specjalistą?

Nie warto czekać, jeśli:

- objawy utrzymują się przez dłuższy czas,
- zamiast słabnąć, nasilają się,
- coraz trudniej wykonywać codzienne obowiązki,
- pojawia się poczucie beznadziei,
- występują myśli o śmierci, samouszkodzeniu lub samobójstwie.

Nie każda silna reakcja na stres jest depresją.

Ale też nie każdą depresję można tłumaczyć wyłącznie stresem lub trudnym okresem.

W zaburzeniach adaptacyjnych centralne znaczenie ma konkretna sytuacja, która przerasta pacjenta i utrudnia mu przystosowanie się.

W zaburzeniach depresyjnych centralne znaczenie ma pełny obraz objawów depresyjnych, ich czas trwania i wpływ na codzienne życie.

WWW.DEPRESJA.ORG

Materiał ma charakter edukacyjny i nie zastępuje diagnozy specjalisty.

Jeśli objawy są nasilone, utrzymują się albo pojawiają się myśli samobójcze, należy skontaktować się z lekarzem, psychiatrą, psychologiem, pogotowiem ratunkowym lub inną formą pilnej pomocy.